

Melkveehouders: diepstrooiselstallen hebben de toekomst

Luxe, dik en zacht ligbed

Het zou zo een reclamespotje kunnen zijn: diepstrooiselligboxen, aanbevolen door dierenartsen. Ze worden veel geadviseerd vanwege de gezondheidsvoordelen. Reden genoeg om met een groep melkveehouders uit de driehoek Soest, Baarn en Nijkerk vier verschillende diepstrooiselstallen te bezoeken. Conclusie: diepstrooisel heeft de toekomst. Vooral een bedding van dikke fractie lijkt bijzonder interessant.

Samen met Vetvice-dierenarts Nico Vreeburg heeft dierenartsenpraktijk Nijkerk-Wellensiek een unieke excursie georganiseerd voor een buslading vol melkveehouders. Een bezoek aan vier verschillende melkveebedrijven met diepstrooiselligboxen met een bedding van mest, kalk/stro, en gehakseld gerstenstro. Melkveehouder Pieter Jan Achterkamp heeft in Steenderen een bedrijf met ruim tweehonderd koeien. Hij heeft inmiddels goede ervaringen met het gebruik van de dikke fractie van eigen mest voor de diepstrooiselligboxen. „Hiervoor gebruikte ik

compost”, legt Pieter Jan uit. „Maar dat stofte verschrikkelijk. Vooral in de zomer. Daarna heb ik zaagsel gebruikt. Dit is echter te duur.” Hij kwam toen op het idee om mest toe te passen. In eerste instantie gebruikte hij daar een mobiele mestverwerker voor. De ervaring leerde dat er in de grote voorraad bewerkte mest net iets te veel broei ontstond. Pieter Jan: „Sinds twee maanden heb ik mijn eigen Separator-mestverwerker. Het drogestofgehalte van de mest ligt nu rond de 30 à 35 procent. Een lager gehalte is te nat. De mestverwerker draait twaalf uur in de week

met een capaciteit van een kubieke meter per uur.”

Een keer in de week strooit Pieter Jan de boxen. Hij heeft een bak met haspel en verdeler achter de trekker hangen. In twee uur tijd vult hij tweehonderd boxen. Zijn ervaring is: hoe voller de boxen, hoe gemakkelijker hij ze kan schoonhouden. „De koeien blijven met de dikke fractie in de bedden ook mooi schoon.” Sinds hij mest gebruikt, zijn het celgetal en het aantal gevallen van uierontsteking niet opgelopen. De mestverwerker kost ongeveer 35.000 euro,

*Henk van Wichen
heeft in Maasbommel
een mengsel van kalk,
stro en water in zijn
ligboxen.*

maar het zaagsel dat Pieter Jan gebruikte, kostte hem op jaarbasis 24.000 euro. De machine betaalt zich voor hem dus snel terug. Klein minpuntje: de knieboom van de boxen is met 13 centimeter te laag. „Als ik nieuw zou bouwen, wordt de knieboom 30 centimeter.“

Besmetting

Toch is niet alles een groot voordeel, zo vertelt dierenarts Nico Vreeburg: „Dit systeem is niet geschikt voor iedere melkveehouder. Ten eerste moet hij over een stal beschikken die droog en goed te ventileren is. De boxen moeten het liefst kop aan kop liggen. Daarbij komt dat niet iedereen de risico's van mest in de ligbox kan managen. Er zijn mogelijke risico's van besmetting. Zeker als de koeien wat gevoeliger zijn.“ Maar Vreebrug blijft wel positief over het gebruik van mest, wat als restproduct nu goed benut kan worden. De melkveehouders zijn zeer geïnteresseerd in dit systeem. „Ik ben vorig jaar in Amerika geweest“, zegt melkveehouder Hans van de Haar. Hij komt uit Amersfoort, waar hij een bedrijf heeft met zestig melkkoeien, een robot en een diepstrooiselligboxenstal. „Ze gebruiken daar op grote schaal mest als ligboxenbed; zonder problemen. Ook de grote bedrijven met soms 32.000 koeien. Ik vind mest een uitkomst en overweeg zeker om het zelf te gebruiken. Je kunt net zoveel gebruiken als je wilt, maar je moet wel oppassen en bijvoorbeeld geen verkeerde melk in je put laten lopen. Wat betreft de risico's zou ik nog graag een onderzoek zien.“ Ook melkveehouder Pieter Kuijer is zeer te spreken over de dikke fractie als bedekking. Hij heeft in Soest een gemengd bedrijf met naast varkens en schapen ook nog eens vijftig melkkoeien die op een diepstrooiselbed liggen. „Ik heb vaker gekeken naar mest. Naar de toekomst toe is dat zeker een optie. Als je ziet hoe mooi schoon en droog de koeien hier bij Achterkamp erbij liggen... Dat is toch een luxe, zo'n dikke zachte droge bedding.“ „De koeien liggen er inderdaad verschrikkelijk mooi bij“, vindt ook Marcel Rutte. Hij is melkveehouder in Terschuur en melkt 110 koeien met twee robots. „Het grote voordeel is dat je lekker gul kunt strooien, want als je de mestverwerker eenmaal hebt, kun je zoveel kubieke meter mest verwerken als je wilt. Hoe voller de box, hoe zachter de koeien liggen.“ De diepstrooiselstal van Achterkamp heeft

ook indruk gemaakt op Martin Hilhorst uit Baarn. Hij heeft daar een bedrijf met zeventig melkkoeien en ligboxen. Met 7,5 centimeter is de knieboom net te laag om echt over een diepstrooiselbox te kunnen spreken. „Met de stijgende stroprijzen zou mest wel eens de oplossing kunnen zijn.“

Mobiele mestverwerker

De vier melkveeouders zijn geïnteresseerd in mest als strooisel, maar de aanschaf van een mestverwerker is kostbaar en voor kleine bedrijven niet rendabel. Wellicht is een gezamenlijk aan te schaffen mobiele mestverwerker een optie. Pieter Kuijer heeft daar al over nagedacht. „De vraag is dan: hoe ga je om met de insleep van dierziekten. Daar moet je goed naar kijken en secuur in zijn.“ Marcel Rutte: „Wellicht is het ophalen van de mestverwerker ook te veel werk, of je moet het door een loonwerker laten doen.“ Martin Hilhorst ziet dat ook als een mogelijke oplossing, want een mestverwerker zelf aanschaffen, is voor bedrijven onder de 100 melkkoeien volgens hem niet rendabel. Hans van de Haar ziet wel mogelijkheden: „Als bij Achterkamp de mestverwerker voor tweehonderd koeien twaalf uur draait, betekent dat een mobiele mestverwerker op de kleinere bedrijven drie uur draait. Je kunt de mestverwerker dan 's avonds op het goedkope tarief laten draaien. Het is een interessante gedachte.“

Kalk en stro

Hoe zit het eigenlijk met de andere bedmaterialen voor diepstrooiselstallen? De bus met veehouders bezoekt melkveehouder Nicky Gijsbers die in Afferden (Gld.) een stal heeft met 250 koeien. Nicky gebruikt een mengsel van kalk, stro en water in zijn ligboxen. Door de menging ontstaat er in eerste instantie een soort smurrie, maar eenmaal droog is er een stevig ligbed voor de koeien. Bovendien zorgt de kalk ervoor dat de pH-waarde omhoog gaat en schimmels en bacteriën minder kans krijgen. Een groot gezondheidsvoordeel. Nicky: „We begonnen met een mengsel van zaagsel en gehakseld stro, maar we kregen een hoog celgetal en te veel mastitis. We zijn toen op stro, kalk en water overgestapt. Achteraf werden de uierproblemen veroorzaakt in de ▶

Pieter Kuijer

uit Soest, 50 melkkoeien en een diepstrooiselstal met compost en gehakseld stro:

„Mest is een goede optie.“

Hans van de Haar

uit Amersfoort met 60 melkkoeien en een diepstrooiselstal met zaagsel:

„Zaagsel is te duur en arbeidsintensief.“

Marcel Rutte

uit Terschuur, 110 melkkoeien en een diepstrooiselstal met kalk en stro:

„Mest is een goede optie.“

Martin Hilhorst

uit Baarn, 70 melkkoeien en een lage diepstrooiselstal met boomschors en gehakseld koolzaadstro:

„Mijn knieboom moet hoger worden.“

Copyright foto

Copyright foto

droogstand. Maar het beviel zo goed, dat we met kalk zijn doorgedaan."

Gijsbers gebruikt het nu een half jaar. Het mengen van kalk, stro en water gebeurt in de voermengwagen in een verhouding van een deel stro, anderhalf deel water en vier delen kalk. In principe moet je de boxen om de tien dagen strooien, maar dat is arbeidstechnisch een lastig verhaal, vertelt hij. „We doen het nu om de veertien dagen en we willen kijken wat het effect is van een keer in de maand.“ Voor één keer strooien verbruikt Nicky zo'n 7 ton aan materiaal. Dat lijkt veel, maar in de boxen mag volgens Nico Vreeburg hier en daar nog wel iets meer materiaal liggen. De knieboom mag ook een stuk hoger liggen. Dertig centimeter is ideaal. Vreeburg: „Hoe dieper de box, hoe beter.“

Ook het bedrijf van Henk van Wichem in Maasbommel gebruikt een mengsel van kalk, stro en water. Tot grote tevredenheid. Zijn hoogproductieve koeien met een gemiddelde productie van 10.700 kilogram moeten een hoog comfort hebben. „We gebruikten eerst zaagsel“, vertelt Henk aan de bezoekende melkveehouders. „Maar dat was te duur. We zijn toen op een proefboerderij in Duitsland geweest en daar gebruikten ze kalk.“ Een proef van dertig ligboxen beviel zo goed dat ze helemaal zijn overgestapt op kalk, stro en water. „We gebruiken Vitakal, omdat dit fijne kalk is en de beste resultaten oplevert. We vullen een keer in de maand de boxen en in de derde week scheppen we het materiaal tussen de boxen, die kop aan kop liggen, eruit. De kosten liggen op 35 euro per box per jaar zonder arbeid en dat is toch redelijk duur.“

Gerstestro

Adri van Boxtel in Batenburg is het laatste bedrijf dat de groep bezoekt. Van Boxtel heeft gehakseld gerstestro in de boxen liggen. „Dat is magisch spul“, verkondigt Adri. „Ik ben

De dikke mestfractie als boxbedekking.

begonnen met tarwestro en dat ging redelijk goed, maar ik had nog steeds last van mastitis. Toen ben ik overgestapt op stro en kalk. Het celgetal daalde naar 80.000. Ik had echter nog steeds last van uierontstekingen. Daarna heb ik gehakseld gerstestro in de boxen gestrooid en sindsdien heb ik nauwelijks last van mastitis. Gerstestro is namelijk ongevoelig voor schimmels en mycotoxines.“ Het stro hakselen en instrooien kost Van Boxtel een dag in de veertien dagen en dat is volgens de melkveehouders toch wel arbeidsintensief.

Knieboom

„Het is goed om zo'n dag als deze mee te maken“, geeft Pieter Kuijter aan. „Ik heb in de afgelopen jaren heel veel dingen geprobeerd. Ik gebruik nu een mengsel van compost en stro, maar ik ga eens kijken of ik gerstestro kan gebruiken. Verder weet ik ook één ding zeker: ik moet mijn kniebomen hoger zetten en de beddingen vlak houden, want bij mij ligt er soms te veel over de knieboom.“ Marcel Rutte gaat na deze dag de knieboom ook hoger zetten. Daarnaast overweegt hij om gerstestro te gebruiken om zo het aantal

mastitisgevallen op zijn bedrijf omlaag te brengen. Voor Hans van de Haar komt deze dag als geroepen. „Ik gebruik zaagsel, maar dat wordt mij te duur. Met de kalk die ik eroverheen strooi, komt dat op 2 cent per liter. Bovendien waait er veel materiaal uit de boxen. In mijn beleving klopt zaagsel niet: het is arbeidsintensief, te duur en geeft geen goede resultaten. Ik wilde vandaag naar mogelijke oplossingen kijken. Ik kan helaas niet over mijn roosters rijden met de trekker en moet alles met de kruiwagen doen. Dat is arbeidsintensief. En om een keer in de 14 dagen of drie weken een mengsel van kalk en stro te strooien, is niet te doen. Wellicht wordt het mest, of ik moet een nieuwe roostervloer aanleggen.“

Ook Marcel Hilhorst gaat nu zijn kniebomen verhogen. Hij gebruikt koolzaadstro en boomschors en dat bevalt redelijk goed. „Veel problemen heb ik niet, maar na vandaag wil ik toch een mooi diepe ligbox hebben.“ Een ding staat voor de vier melkveehouders als een paal boven water: diepstrooiselstallen hebben echt de toekomst. Hans: „Maar dan moet je het wel goed onderhouden, want anders wordt je strohok een stronthok.“ ■

Copyright foto

Koeien op een mengsel van stro, water en kalk.

Koeien op gehakseld gerstestro.